

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับบิดามารดา ในครอบครัวไทย โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีต้นตอจากพฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อบิดามารดา 2 รูปแบบ คือ การที่บุตรให้การดูแลบิดามารดา และการที่บุตรขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา รวมทั้งปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์เชิงพฤติกรรมระหว่างบุตรกับบิดามารดา ดังกล่าว การวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากโครงการศึกษาครอบครัวไทย (General Family Survey หรือ GFS) ปี พ.ศ. 2537 ที่สำรวจโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2537 สัมภาษณ์ประชากรชาย-หญิงในเขตชนบท เขตเมือง และเขตกรุงเทพมหานครของทุกภาค จำนวน 3,237 ราย เป็นชาย 1,046 ราย และเป็นหญิง 2,191 ราย โดยผู้ตอบอยู่ในเขตชนบท 1,654 ราย และอยู่ในเขตเมือง 1,583 ราย ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ค่าแทนกลุ่มประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างว่า ผู้ตอบชาย หรือผู้ตอบหญิง ซึ่งตอบคำถามในฐานะที่เป็นบุตร

การศึกษานี้ได้กำหนดตัวแปรตาม คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับบิดามารดา โดยวัดความสัมพันธ์จากพฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อบิดามารดา 2 รูปแบบ คือ การที่บุตรให้การดูแลบิดามารดา และการที่บุตรขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา และตัวแปรอิสระ คือ คุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของบุตร โดยมีสมมติฐานหลักว่า บุตรที่มีคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกันน่าจะมีความสัมพันธ์กับบิดามารดา (การให้การดูแลบิดามารดา และการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา) แตกต่างกัน

การประมวลผลข้อมูลในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x (Statistical Package for The Social Science) โดยวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางไขว้ (Cross-tabulations) และใช้ค่าไคสแควร์ (Chi-square) หรือ χ^2 -test สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาพอสรุปได้ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้แบ่งกลุ่มผู้ตอบออกตามประเภทการอยู่อาศัยกับบิดามารดาเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และผู้ที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย คือ เขตชนบท เขตเมือง และเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างในการให้การดูแลบิดามารดา และการขอคำปรึกษาหรือ

คำแนะนำจากบิดามารดาชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาจากประเภทการอยู่อาศัยกับบิดามารดา พบว่า ในกลุ่มผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา มีจำนวนมากที่สุด คือ 1,606 ราย ที่เหลือเป็นผู้ตอบที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา มีจำนวน 562 ราย และพบว่า ผู้ตอบในแต่ละกลุ่มเป็นผู้ตอบหญิงมากกว่าผู้ตอบชาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรส กำลังสมรส

การวิเคราะห์ภาพรวมเกี่ยวกับการให้การดูแลบิดามารดา พบว่า บุตรยังมีส่วนในการให้การดูแลบิดามารดาหลายรูปแบบ กล่าวคือ ผู้ตอบดูแลรับผิดชอบบิดามารดาทุกเรื่อง มีสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือ ตัวผู้ตอบและพี่น้องส่วนใหญ่ช่วยกันรับผิดชอบบิดามารดาและผู้ตอบให้เงินช่วยเหลือบางส่วนแก่บิดามารดามีสัดส่วนใกล้เคียงกัน และมีผู้ตอบเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่ไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดา สำหรับการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา พบว่า ผู้ตอบเกือบครึ่งหนึ่งขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นบางเรื่อง รองลงมาคือ ผู้ตอบที่ไม่ค่อยได้ปรึกษาบิดามารดา และสัดส่วนต่ำสุด คือ ผู้ตอบที่ปรึกษาบิดามารดาเป็นประจำ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของบุตรกับการให้การดูแลบิดามารดาและการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา

การอยู่อาศัยกับบิดามารดา

การอยู่อาศัยกับบิดามารดาของบุตร มีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างในการให้การดูแลบิดามารดาค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ ผู้ตอบที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาจะดูแลรับผิดชอบบิดามารดาทุกเรื่อง ขณะที่ผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา ก็มีส่วนร่วมในการให้การดูแลบิดามารดาด้วย เช่น ให้เงินช่วยเหลือบางส่วน บุตรส่วนใหญ่ช่วยกันรับผิดชอบบิดามารดา หรืออาจไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดาเลย

นอกจากนี้ยังพบว่า การอยู่อาศัยกับบิดามารดา มีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างในการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา กล่าวคือ ผู้ตอบที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นประจำ ขณะที่ผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นบางเรื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุตรที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาใกล้ชิดกับบิดามารดา จึงขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาได้บ่อยครั้งกว่าบุตรที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา

เขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัย มีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างในการดูแลบิดามารดาในกลุ่มผู้ที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และผู้ที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา กล่าวคือ ผู้ตอบที่อยู่ในเขตชนบท จะดูแลรับผิดชอบบิดามารดาทุกเรื่องในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ตอบที่อยู่

ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร ในทางกลับกัน ผู้ตอบที่อยู่ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไม่ให้การดูแลบิดามารดา และพบว่า กลุ่มผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาให้การดูแลบิดามารดาในหลายรูปแบบ เช่น ให้เงินช่วยเหลือบางส่วน หรือบุตรส่วนใหญ่ช่วยกันรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ตอบที่อยู่ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร ให้เงินช่วยเหลือบางส่วนแก่บิดามารดาในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ตอบที่อยู่ในเขตชนบท ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานะของการอยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดาที่แตกต่างกัน ทำให้รูปแบบการให้การดูแลบิดามารดาแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า เขตที่อยู่อาศัย มีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างในการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาในกลุ่มผู้ที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และผู้ที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา กล่าวคือ ผู้ตอบที่อยู่ในเขตชนบท มีแนวโน้มขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นประจำ ขณะที่ผู้ตอบที่อยู่ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร มักจะไม่ค่อยได้ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุตรที่อยู่ในเขตชนบทมักพักอาศัยใกล้กับบิดามารดาสามารถไปมาหาสู่กันได้ บุตรจึงใกล้ชิดกับบิดามารดาและขอคำปรึกษาได้บ่อยครั้งมากกว่าบุตรที่อยู่ในเขตเมืองหรือเขตกรุงเทพมหานคร

2.1 ลักษณะทางประชากร: ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพสมรส

2.1.1 เพศของบุตร

เพศของบุตร มีผลให้เกิดความแตกต่างในการให้การดูแลบิดามารดา แต่ความแตกต่างนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีแนวโน้มว่า ผู้ตอบหญิง ให้การดูแลบิดามารดาสูงกว่าผู้ตอบชาย ในกลุ่มผู้ที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และผู้ที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา กล่าวคือ ผู้ตอบหญิง มีแนวโน้มดูแลรับผิดชอบบิดามารดาทุกเรื่อง ขณะที่ผู้ตอบชาย มักจะให้เงินช่วยเหลือบางส่วนแก่บิดามารดา หรืออาจไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดาเลย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบิดามารดา มีแนวโน้มที่จะพักอาศัยกับบุตรหญิง รวมทั้งบุตรหญิงทำหน้าที่ดูแลบิดามารดาทำให้เกิดความใกล้ชิดกับบิดามารดา

นอกจากนี้ยังพบว่า เพศของบุตร มีผลให้เกิดความแตกต่างในการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา แต่ความแตกต่างนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ในทุกเขตที่อยู่อาศัย ผู้ตอบหญิงที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา มีแนวโน้มขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นประจำ ขณะที่ผู้ตอบชาย จะขอคำปรึกษาเป็นบางเรื่องหรือไม่ค่อยได้ขอคำปรึกษาจากบิดามารดา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุตรหญิงใกล้ชิดกับบิดามารดามากกว่าบุตรชาย

2.1.2 อายุของบุตร

อายุของบุตร มีผลให้เกิดความแตกต่างในการให้การดูแลบิดามารดา กล่าวคือ ในทุกเขตที่อยู่อาศัย ผู้ตอบอายุมากที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา จะดูแลรับผิดชอบบิดามารดาทุกเรื่อง ขณะที่ในเขตเมืองและเขต

กรุงเทพมหานคร ผู้ตอบอายุน้อยที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา มีแนวโน้มให้เงินช่วยเหลือบางส่วนแก่บิดามารดา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุตรอายุน้อยและอยู่ที่อื่น ให้เงินก้อนจำนวนหนึ่งแก่บิดามารดาเพื่อทดแทนการให้การดูแลบิดามารดาด้านอื่นๆ หรืออาจไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดาเลย ซึ่งจะสังเกตได้จากผู้ตอบทั้ง 2 กลุ่มที่อยู่ในกลุ่มอายุ 15-29 ปี มีสัดส่วนผู้ที่ไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดาสูงกว่าผู้ตอบที่อยู่ในกลุ่มอายุอื่นๆ

นอกจากนี้ยังพบว่า อายุของบุตร มีผลให้เกิดความแตกต่างในการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา โดยผู้ตอบอายุน้อยในกลุ่มของผู้ที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นประจำ ขณะที่ผู้ตอบในแต่ละกลุ่มอายุที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา ส่วนใหญ่จะขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นบางเรื่อง โดยผู้ตอบอายุน้อย ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นบางเรื่องมากกว่าผู้ตอบอายุมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุตรอายุน้อยและอยู่ที่อื่น ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับบิดามารดา ตรงข้ามกับบุตรอายุน้อยที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา ยังต้องพึ่งบิดามารดาในทางเศรษฐกิจและทางสังคม รวมทั้งทางด้านจิตใจ ทำให้มีแนวโน้มเชื่อฟังและให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของบิดามารดา และยิ่งไปกว่านั้นพบว่า ในผู้ตอบทั้ง 2 กลุ่มที่อยู่ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบอายุมาก มักจะไม่ค่อยได้ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา อาจเป็นเพราะบุตรอายุมากมีประสบการณ์ชีวิตของตนเองมากพอที่จะตัดสินใจเองได้ หรืออาจจะปรึกษานักคนอื่น ๆ แทนบิดามารดา เช่น ปรึกษาคู่สมรส หรือเพื่อน

2.1.3 สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรสของบุตร มีผลต่อการให้การดูแลบิดามารดา ในกลุ่มผู้ที่อยู่บ้านเดียวกับและ/หรือบิดามารดา และผู้ที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา กล่าวคือ ผู้ตอบที่เป็นหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ รวมทั้งผู้ตอบที่สมรสด้วย จะให้การดูแลบิดามารดาในเรื่องต่างๆ มากกว่าผู้ตอบที่เป็นโสด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุตรที่สมรสแล้ว และเป็นหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ น่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน จึงสามารถให้การดูแลบิดามารดาได้ทุกเรื่อง แต่ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบที่เป็นโสดและไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา จะให้เงินช่วยเหลือบางส่วนแก่บิดามารดาในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ตอบที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ และยังพบว่า ในทุกกลุ่ม ผู้ตอบที่เป็นโสด มีแนวโน้มไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุตรที่เป็นโสด น่าจะยังอายุน้อย หรือเพิ่งเข้าสู่ตลาดแรงงานทำให้ความสามารถในการให้การดูแลบิดามารดามีจำกัด

อย่างไรก็ตามกลับพบว่า สถานภาพสมรส เกือบจะไม่มีอิทธิพลต่อการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาในผู้ตอบทั้ง 2 กลุ่ม โดยพบว่า ผู้ตอบที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาไม่แตกต่างกันนัก แต่มีแนวโน้มว่า ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบที่เป็นโสด ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดา

มารดาเป็นประจำในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ตอบที่สมรส ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุตรอาจยังอายุน้อย เป็นโสด รวมทั้งยังพักอาศัยอยู่บ้านเดียวกับบิดามารดา จึงใกล้ชิดกับบิดามารดาและน่าจะขอ คำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาได้บ่อยครั้งมากกว่าบุตรที่สมรสแล้ว

2.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม: ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ อาชีพของบุตร รายได้ของครอบครัว การเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว ความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และระดับการศึกษา

2.2.1 อาชีพของบุตร

อาชีพของบุตร มีผลให้เกิดความแตกต่างในการให้การดูแลบิดามารดา กล่าวคือ ผู้ตอบที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ซึ่งส่วนใหญ่อยู่อาศัยในเขตชนบท มีแนวโน้มให้การดูแลบิดามารดาทุกเรื่อง ทั้งผู้ตอบที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และยังคงพบว่า กลุ่มผู้ตอบที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และกลุ่มผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม จะให้เงินช่วยเหลือบางส่วนแก่บิดามารดาในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ตอบที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะอาชีพ ความห่างไกลของที่ทำงาน และระยะเวลาในการเดินทางที่แตกต่างกันระหว่างบุตรที่ประกอบอาชีพในเกษตรกรรมและบุตรที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ทำให้บุตรดูแลบิดามารดาในรูปแบบที่แตกต่างกัน และผู้ตอบที่ไม่ได้ทำงาน มักจะไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดา เพราะไม่มีรายได้เพียงพอ หรือไม่อยู่ในภาวะที่จะให้การดูแลบิดามารดาได้

นอกจากนี้ยังพบว่า อาชีพของบุตร ไม่มีอิทธิพลต่อการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาในกลุ่มผู้ที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และผู้ที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา โดยพบว่า ผู้ตอบที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาไม่แตกต่างกันนัก การที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า การที่บุตรจะขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาหรือไม่ นั่น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าบุตรประกอบอาชีพอะไร แต่อาจจะขึ้นกับความผูกพันและความเข้าใจต่อกันระหว่างบุตรกับบิดามารดาเป็นสำคัญ

2.2.2 รายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว มีผลให้เกิดความแตกต่างในการให้การดูแลบิดามารดา แต่ความแตกต่างนั้น ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีแนวโน้มว่า ทั้งในเขตชนบท เขตเมือง และเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ จะดูแลรับผิดชอบบิดามารดาทุกเรื่อง ขณะที่ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาทุกระดับรายได้ มักให้เงินช่วยเหลือบางส่วนแก่บิดามารดาในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ตอบทุกระดับรายได้ที่อยู่ในเขตชนบท ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุตรที่อยู่ใน

เขตเมืองหรือเขตกรุงเทพมหานคร มักมีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยสูงกว่าบุตรที่อยู่ในเขตชนบท จึงอาจให้การดูแลบิดามารดาในรูปของการให้เงินเป็นหลัก

นอกจากนี้ยังพบว่า รายได้ของครอบครัว มีผลให้เกิดความแตกต่างในการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ผู้ตอบที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นประจำในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แต่มีสัดส่วนของผู้ที่ขอคำปรึกษาเป็นบางเรื่องแตกต่างกัน กล่าวคือ ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบที่มีรายได้ของครอบครัวสูงในกลุ่มของผู้ที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นบางเรื่องในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ตอบที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ อาจเนื่องมาจากบุตรที่มีรายได้ของครอบครัวสูง มีอิสระทางเศรษฐกิจ จึงเชื่อมั่นในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง

2.2.3 การเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว

การเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวของบุตร ไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการให้การดูแลบิดามารดาเท่าใดนักในผู้ตอบทั้ง 2 กลุ่ม กล่าวคือ ผู้ตอบที่เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวดูแลรับผิดชอบบิดามารดาทุกเรื่องในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับผู้ตอบที่ไม่ได้เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว และพบว่า ผู้ตอบที่เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวให้การดูแลบิดามารดาในรูปแบบอื่นๆ เช่น ให้เงินช่วยเหลือบางส่วน หรือบุตรส่วนใหญ่ช่วยกันรับผิดชอบในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันนัก

แต่อย่างไรก็ตามพบว่า การเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวของบุตร มีผลให้เกิดความแตกต่างในการขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาในกลุ่มผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาบ้างแต่ไม่มากนัก คือ พบแนวโน้มเพียงว่า ผู้ตอบที่ไม่ได้เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาเป็นประจำในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ตอบที่เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว อาจเป็นเพราะบุตรที่เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว น่าจะเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัว จึงขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาน้อยกว่าผู้ตอบที่ไม่ได้เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว

2.2.4 ความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

ความเป็นเจ้าของทรัพย์สินของบุตร มีผลให้เกิดความแตกต่างในการให้การดูแลบิดามารดา กล่าวคือ ผู้ตอบที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา และผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาที่มีทรัพย์สินมาก จะดูแลรับผิดชอบบิดามารดาทุกเรื่อง ขณะที่ผู้ตอบที่มีทรัพย์สินน้อย มีแนวโน้มให้การดูแลบิดามารดา โดยตัวผู้ตอบและพี่น้องส่วนใหญ่ช่วยกันรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุตรที่มีทรัพย์สินมาก แสดงว่า มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีความ

พร้อมที่จะให้การดูแลบิดามารดาได้มากกว่าบุตรที่มีทรัพย์สินน้อย ซึ่งจำเป็นต้องมีพี่น้อง
หลายๆ คนช่วยกันรับผิดชอบบิดามารดา

นอกจากนี้ยังพบว่า ความเป็นเจ้าของทรัพย์สินของบุตร มีอิทธิพลต่อการขอคำปรึกษา
หรือคำแนะนำจากบิดามารดา เฉพาะกลุ่มผู้ที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาที่อยู่ในเขต
เมือง โดยพบว่า ผู้ตอบที่มีทรัพย์สินน้อย มีแนวโน้มขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดา
มารดาเป็นประจำ ขณะที่ผู้ตอบที่มีทรัพย์สินมาก มีแนวโน้มขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจาก
บิดามารดาเป็นบางครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุตรที่มีทรัพย์สินน้อยอาจไม่มีกำลังทรัพย์สินหรือ
ความสามารถทางเศรษฐกิจเพียงพอ มีความเป็นอยู่ฝืดเคือง ค้อยการศึกษา มีการคบค้าสมาคม
กับบุคคลอื่นน้อย เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นจึงมักจะขอคำปรึกษาจากบิดามารดา ต่างกับบุตรที่มี
ทรัพย์สินมาก มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี พบปะกับคนจำนวนมาก เมื่อเกิดปัญหาก็มักมีทางออก
มากกว่าโดยขอคำปรึกษาจากบุคคลอื่น หรืออาจตัดสินใจด้วยตัวเองเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

2.2.5 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา มีผลต่อการให้การดูแลบิดามารดา กล่าวคือ ผู้ตอบที่อยู่บ้านเดียวกับ
บิดาและ/หรือมารดา และผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาที่มีระดับการศึกษา
ต่ำจะดูแลรับผิดชอบบิดามารดาทุกเรื่อง และยิ่งไปกว่านั้นพบว่า ผู้ตอบที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับ
บิดาและ/หรือมารดาที่อยู่ในเขตชนบท เขตเมือง และเขตกรุงเทพมหานครให้การดูแลบิดา
มารดาในรูปแบบที่แตกต่างกัน คือ ผู้ตอบทุกระดับการศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพ
มหานคร จะให้เงินช่วยเหลือบางส่วนแก่บิดามารดา ขณะที่ผู้ตอบทุกระดับการศึกษาที่อยู่ใน
เขตชนบท จะมีตัวผู้ตอบและพี่น้องหลายๆ คนช่วยกันรับผิดชอบบิดามารดา ทั้งนี้อาจเนื่องมา
จากบุตรที่อยู่ในเขตเมืองหรือเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาสูงมักประกอบ
อาชีพที่ดีและมีรายได้สูงจึงสามารถให้เงินช่วยเหลือบิดามารดาได้มากกว่า ขณะที่บุตรที่อยู่ใน
เขตชนบท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้ไม่แน่นอน จึงจำเป็นต้องมีพี่น้อง
หลายๆ คนช่วยกันรับผิดชอบบิดามารดา เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน

แต่กลับพบว่า ระดับการศึกษาของบุตร ไม่มีอิทธิพลต่อการขอคำปรึกษาหรือ
คำแนะนำจากบิดามารดาในผู้ตอบทั้ง 2 กลุ่ม โดยพบว่า ผู้ตอบที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน
ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดาไม่แตกต่างกันนัก และแบบแผนความสัมพันธ์ที่พบ
ก็ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ในกลุ่มผู้ตอบที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางไขว้ (Cross - tabulations) และใช้ค่าไคสแควร์ (Chi-square) หรือ χ^2 -Test สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปผลของความสัมพัทธ์ระหว่างตัวแปรตามสมมติฐานได้ตามที่นำเสนอในตารางที่ 24 ดังนี้

ตารางที่ 24 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานของการศึกษา

สมมติฐาน (ข้อที่)	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน							
	อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา				ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา			
	ไม่คุม	คุม			ไม่คุม	คุม		
		ชนบท	เมือง	กรุงเทพฯ		ชนบท	เมือง	กรุงเทพฯ
1	-	X	X/	X/	-	X	X	X/
2	-	/	/	/	-	/	/	/
3	-	/	X/	X/	-	X	/	X/
4	/	-	-	-	/	-	-	-
5	-	X	X	X	-	X	X	X
6	X	-	-	-	X	-	-	-
7	-	/	X/	X/	-	/	X	X/
8	-	X	X	X	-	X	X	X
9	-	X/	X	X/	-	X/	X/	X
10	-	/	X	X	-	X	X	X/
11	-	X	X	X	-	X	X/	/
12	-	X	X	X	-	X/	X	X
13	-	X	X	X	-	X	X	X
14	X	-	-	-	X	-	-	-
15	-	X	X	X	-	X	X	X
16	-	X	X	X	-	X	X	X

/ ความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

X ความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

X/ ความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐาน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลจากการศึกษาพบว่า เพศของบุตร มีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างในการให้การดูแลบิดามารดา กล่าวคือ ผู้ตอบชายไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดามากเท่าผู้ตอบหญิง ความแตกต่างนี้ยิ่งชัดเจนมากขึ้น เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้น กลุ่มเพศชายจึงควรจะเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการให้การดูแลบิดามารดาหรือผู้สูงอายุ โดยเน้นให้เพศชายมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุให้มากขึ้น และควรปลูกฝังให้ผู้ชายมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวตั้งแต่เด็ก รวมทั้งรณรงค์กับผู้ชายในทุกกลุ่มอายุด้วย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตเมืองหรือเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ การส่งเสริมจริยธรรมแก่เด็กและคนหนุ่มสาวให้ตระหนักถึงความกตัญญูรู้คุณบิดามารดาและการให้ความเคารพแก่บิดามารดาก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม

2. จากการศึกษาพบว่า บุตรที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดา แม้ว่าจะส่งเสียเงินทอง หรือข้าวของให้แก่บิดามารดาบ้างก็ตาม แต่ก็มีบุตรอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดา นอกจากนี้ บุตรที่มีความสามารถทางเศรษฐกิจน้อย เช่น ผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ หรือผู้ที่มีทรัพย์สินน้อย มักจะไม่ได้ให้การดูแลบิดามารดาด้วยเช่นกัน ดังนั้น รัฐบาลควรจะหาแนวทางส่งเสริมให้บุตรสามารถส่งเสียเลี้ยงดูบิดามารดาได้ โดยลดแรงกดดันที่เป็นต้นเหตุให้ความสามารถของบุตรในการดูแลบิดามารดาหรือผู้สูงอายุลดน้อยลง อาทิ ปัญหาทางเศรษฐกิจของบุตร โดยการจัดให้มีมาตรการด้านภาษี เช่น การลดหย่อนภาษีให้แก่บุตรที่ส่งเสียเงินทองให้บิดามารดา หรือการยกเว้นภาษีแก่บุตรที่ดูแลบิดามารดา โดยเฉพาะบุตรที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและ/หรือมารดาที่ต้องรับภาระในการดูแลบิดามารดาทุกเรื่อง รวมทั้งควรมีนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมต่างๆ ให้กับบิดามารดาสูงอายุ เช่น บริการรักษาพยาบาลไม่คิดมูลค่า บริการเยี่ยมเยียนบ้านผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านความพิการหรือชราภาพมาก ไม่อาจช่วยเหลือตัวเองได้ หรือให้บริการใช้รถประจำทางฟรี เป็นต้น

3. ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่า บุตรส่วนใหญ่ยังคงขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากบิดามารดา แม้ว่าจะปรึกษาบิดามารดาเป็นบางเรื่องก็ตาม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บิดามารดาหรือผู้สูงอายุในสังคมไทย ยังคงมีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาแก่สมาชิกในครอบครัว ดังนั้น รัฐบาลจึงควรส่งเสริมให้บทบาทนี้คงอยู่ต่อไป เพื่อสร้างสายใยความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับบิดามารดาให้ดำรงอยู่และแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับบิดามารดาในครั้งต่อไป ควรเพิ่มตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของบิดามารดาในด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เช่น อายุของบิดามารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับคุณลักษณะของบุตรว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ซึ่งความแตกต่างดังกล่าว อาจมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับบิดามารดา

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับบิดามารดาครั้งต่อไป ควรวัดความสัมพันธ์จากพฤติกรรมหลายๆ เรื่องทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น ความสนิทสนมกันระหว่างบุตรกับบิดามารดา ความเข้าใจของบุตรที่มีต่อบิดามารดา รวมทั้งวัดความสัมพันธ์ทั้ง 2 ด้านคือ พฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อบิดามารดา และพฤติกรรมที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตร

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบุตรในการให้การดูแลบิดามารดาตลอดจนมีการวิจัยเพื่อค้นหารูปแบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมกับสังคมไทย เพื่อช่วยให้บุตรสามารถดูแลบิดามารดาได้โดยไม่เป็นภาระมากเกินไป